מוסדות המיישי״ר

סדר ט״ו בשבט

סדר לימוד, ברכות ותיקון הפירות לראש השנה לאילנות

מוסדות הרב בניהו שמואלי המיישי״ר בת ים – בנשיאות המקובל הצדיק רבי בניהו שמואלי שליט״א

מלוקט מתוך הזוהר הקדוש ודברי רבותינו ז״ל, עם קטעים נבחרים מספר ״עץ השדה״ למורנו הרב שליט״א, ובתוספת התפילה על האתרוג שסידר רבינו יוסף חיים בספרו ״לשון חכמים״.

מתי וכיצד אומרים

- פותחים את הסדר בהבאת מיני מזונות העשויים מקמח חיטה, אמירת הלימוד המיוחס להם וברכת ״בורא מיני מזונות״ בכוונה גדולה.
- לאחר שתיית היין עוברים לפירות האילן על פי סדר הלימוד, מברכים ״בורא פרי העץ״ ומכוונים לפטור את כל פירות העץ שיוגשו בהמשך.
- בהגיעם למיני האדמה מברכים ״בורא פרי האדמה״ בכוונה גדולה ועצומה, ומכוונים לפטור את שאר פירות האדמה שלפניהם.
- בסיום טעימת הפירות משבחים להשי״ת על בריאתם, וראוי להוסיף תפילה ובקשה מיוחדת על אתרוג מהודר לחג הסוכות.

קודם שיתחילו יאמרו:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ לְיַחֲדָא שֵׁם י״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל הֲרֵינוּ בָּאִים בְּיוֹם קָדוֹשׁ זֶה שֶׁהוּא יוֹם ט״וּ בִּשְׁבָט רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאִילָן, לְסַפֵּר וְלִלְמוֹד עַל הַפֵּרוֹת שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַנִּרְמָזִים בַּפָּסוּק ״אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ״, וּשְׁאָר פֵּרוֹת הָאִילָן, לְבָרֵךְ עַל הַפֵּרוֹת וּלְאָכְלָם, לְתַקֵּן שֹׁרֶשׁ מִצְוָה זוֹ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְכֹחַ סְגֻלַּת תִּקּוּן זֶה נִבָּרֵר נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה הַשְּׁרוּיִם בַּמַּאֲכָל

וְנַעֲלֶה אוֹתָם, לְהִתָּקֵן בְּשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן, וּנְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר חָטָא בְּפֵרוֹת הָאִילָן, ועי״ז נַמְשִׁיךְ שֹׁפַע וּבְרָכָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וִיהִי רָצוֹן שֶׁיֵּחָשֵׁב לָנוּ כְּאִלּוּ כִּוַּנּוּ בְּכָל הַכַּוָּנוֹת הָרְאוּיוֹת לְכַוֵּן בְּסֵדֶר זֶה. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ (ב״פ).

חִטָּה

יביאו פת הבאה בכסנין עוגות וכדומה שנעשו מקמח חיטה ויאמרו נוסח זה מהזוה״ק (ח״ג רמ״ד ע״א):

וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה. אֶלָּא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה, לְקֶבֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי עֲשִׂירָאָה דְּדַרְגִּין, וְאִצְטְרִיכָא לְאִתְיַיהֲבָא בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין, וְאִיהִי סֹלֶת נַהֲמָא, וְאִיהִי נַהֲמָא וּבְגִין דְּאִיהִי נַהֲמָא לָא אִתְפַּקַּד עַל נַהֲמָא דַּחֲמֵשֶׁת מִינִין, דְּאִיהִי חִטָּה, וּשְׂעוֹרָה, וְשִׁיפּוֹן, מְמַנָּא דְּעָלְמָא. וְלָא שַׁוֵּי מְמַנָּא עָלַיְיהוּ, אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי.

וּבְגִין דָּא, מָאן דְּמְזַלְזֵל בְּנַהֲמָא וְזָרִיק לֵיהּ בְּאַרְעָא, עֲנִיּוּתָא דָּרִיךְ אֲבַתְרֵיהּ. וְחַד מְמַנָּא אִתְפַּקַּד עַל דָּא, וְאִיהוּ דָּרִיךְ אֲבַתְרֵיהּ, לְמֵיהַב לֵיהּ עֲנִיּוּתָא, וְלָא יִפּוֹק מִן עָלְמָא עַד דְּיִצְטְרִיךְ לְבִרְיָין. וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (איוב טו) נֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה. נֹדֵד הוּא, וְיַהֲדּ מְטַלְטֵל, וְגָלֵי מֵאַתָּר לַאֲתָר, לַלֶּחֶם אַיֵּה הוּא. וְלֵיתְמָאן דְּיַשְׁגַּח עָלֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אַיֵּה מָאן דְּיַרְחֵם עָלֵיהּ, בְּגִין דְּלָא יִשְׁכַּח.

אין התינוק יודע לקרוא - אבא ואמא, עד שיטעום טעם דגן (ברכות מ, א).

אין סועד ומחזק הגוף כלחם, שנאמר: ״ולחם לבב אנוש יסעד״ - כך גם אין סועד ומחזק את הנפש כתורה שנמשלה ללחם (רבנו בחיי, נצבים).

חייב אדם להשתדל בכל כוחו, לפרנס ביתו ומשפחתו בכבוד. אין מריבה פורצת בתוך ביתו של אדם, אלא כאשר חסר לאכול, שנאמר: ״השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך״, אימתי שלום בכל גבולך - כאשר חלב חטים ישביעך. השובע והברכה בבית, גם השלום והשלוה בו (ב״מ נט, א).

יברכו בכוונה גדולה מזונות ויאכלו

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת.

שְׁעוֹרָה

יביאו עוגות וכדומה שנעשו מקמח שעורה ויאמרו נוסח זה מהזוה״ק (ח״ג קפ״ח ע״ב):

קְרָא דְּשֵׁרִינָן בֵּיהּ, וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ. וְכִי לֶחֶם הָאָרֶץ שְׂעוֹרָה אִיהוּ. וַאֲנַן שְׂעוֹרָה מְקָרְבִינָן, בְּגִין דִּשְׂעוֹרָה קַדְמָאָה לִשְׁאַר נְהָמָא דְּעָלְמָא. שְׂעוֹרָה **אִיהוּ** (ס״א שִׁיעוּר הֵ״א, דְּהָא אַתָּר) **שְׂעוֹרָה דְּה״א יְדִיעַ הוּא, בְּשִׁיעוּרָא דְּהֵ״א.**

גֶּפֶן

יִמזגו לכל אחד מעט יין ויאמרו נוסח זה מהזוה״ק (ח״א קט״ו ע״ב):

פָּתַח רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר (תהלים קכז) **אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ. אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה, כָּל זִמְנָא דְּאִתְּתָא בְּיַרְכְּתֵי בֵיתָא וְלָא נָפְקָא לְבַר, הִיא צְנוּעָה וְאִתְחֲזֵי לְאוֹלָדָא בְּנִין דְּכָשְׁרָן. כְּגֶפֶן, מַה גֶּפֶן לָא אִתְנַטְּעָא אֶלָּא בְּזִינָּה וְלָא בְּזִינָא אַחֲרָא, כָּךְ אִתְּתָא דְּכָשְׁרָא, לָא תֶּעֱבַד נְטִיעָן בְּבַר נָשׁ אַחֲרָא. מַה גֶּפֶן לָא אִית בֵּיהּ דְּכִיבָה מֵאִילָנָא אַחֲרָא, אוֹף הָכִי, אִתְּתָא דְּכָשְׁרָא הָכִי נַמִּי.**

חֲמֵי מָה אַגְרָהּ, (דף קטז ע״א) **בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים. פִּי׳ מַה זֵּיתִים לָא נָפְלֵי טַרְפַּיְיהוּ כָּל יוֹמֵי שַׁתָּא, וְכֻלְּהוּ קְשׁוּרִין** (נ״א בסִירֵי), **אוֹף הָכִי בָּנֶיךָ כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ. מַאי הִנֵּה**

כִּי כֵן יְבֹרַךְ. הִנֵּה כֵּן מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לְאַסְגָּאָה מִלָּה אַחֲרָא דְּאוֹלִיפְנָא דָּא, דְּכָל זִמְנָא דִּשְׁכִינְתָּא הָוָה צְנִיעָא בְּאַתְרָהּ כִּדְקָא חָזֵי לָהּ כַּבְיָכוֹל בָּנֶיךָ כִּשְׁתֵּילֵי זֵיתִים, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל כַּד שָׁרָאן בְּאַרְעָא, סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ, פִּי׳ דְּאָכְלֵי וְשָׁתָאן וּקְרֵבִין קָרְבָּנִין וְחָרָאן כַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְבָּרְכָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּגִינַיְיהוּ.

וכולם יברכו ברכת ״בורא פרי הגפן״ וישתו. ויכוונו לפטור כל מיני משקין שיביאו לפניהם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן.

זַיִת

יחלקו לכל אחד זיתים ויאמרו נוסח זה מהזוה״ק (ח״ג קס״ה ע״א):

דָּוִד מַלְכָּא זַיִת רַעֲנָן אִקְרֵי קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (תהלים נב) וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית אלהים וְגוֹ׳. עֲלֵה זַיִת, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּרֵיהּ דְּדָוִד. וְדָא אִיהוּ דְּרָמִיז יוֹנָה דָּא בְּיוֹמוֹי דְּנֹחַ, דִּכְתִיב, (בראשית ח) וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ. טָרָף וְחָטַף לִיקָרָא דִּילֵיהּ. בְּמָה בְּפִיהָ. עַל רֵישֵׁיהּ, וּמְקַבְּלָא יְקָר מֵהַאי יוֹנָה וְהַאי דִּכְתִיב טָרָף, וְלָא טָרְפָה, (אֶלָּא) כִּדְכוּרָא דָּא, דְּעָבִיד חֵילָא וְנָצַח. בִּמְתִיבְתָּא דְּרַקִּיעַ, יוֹנָה דְּכַר הוּא, מִגּוֹ דְּאִקְרֵי יוֹנָה, כְּתִיב כְּנוּקְבָּא וּכְתִיב כִּדְכוּרָא, בְּזִמְנָא דִּמְקַבְּלָא יְקָר (חסר) דָּא.

ויברכו בורא פרי העץ ויכוונו לפטור את כל פירות העץ שיביאו לפניהם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ.

תְּמָרִים

יאמר נוסח זה מהזוה״ק (ח״א פ״ב ע״א):

רִבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר (תהלים צב) **צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה. צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח. מִפְּנֵי מָה אַקִּישׁ צַדִּיק לְתָמָר, מַה תָּמָר כֵּיוָן דְּגָזְרִין לֵיהּ לָא סָלִיק עַד זְמַן סַגְיָא, אוּף הָכִי צַדִּיק כֵּיוָן דְּאִתְאֲבִיד מֵעָלְמָא לָא סָלִיק אַחֵר תְּחוֹתוֹי עַד זְמַן סַגְיָא. כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּא אוּף הָכִי נַמִּי.**

כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקב״ה שאינה פורשת ונבדלת ממנו לעולם, כאותו התמר שאין הזכר והנקבה פורשין זה מזה לעולם, ואינן צומחין זה בלא זה - כך כנסת ישראל אינה פורשת ונבדלת מהקב״ה (זוהר הקדוש ח״ב קכו, א).

התמרים מחממים את הגוף, משביעים, משלשלים, מחזקים, וגורמות לאדם שלא יתפנק (כתובות י, ב).

תמרים מבטלים דאגות וחולי מעיים וטחורים (שם).

האוכל תמרים אחר הפת מחזקות הם את הגוף כבריח המחזק את הדלת (כתובות י, ב).

יפתחו את התמרים ויבדקו שאינם מתולעים ויאכלו.

ענבים

וקודם שיברך יאמר נוסח זה מהזוה״ק (ח״א קצ״ב ע״א):

וְהִיא כְּפַרְחַת עֶלְתָּה נִצָּה, דְּהָא בְּגִינֵיהוֹן סָלְקָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאִתְבָּרְכַת מֵעִם מַלְכָּא עִלָּאָה. הִבְשִׁילוּ אֲשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים, אִלֵּין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְּעַלְמָא, דְּאִינּוּן כַּעֲנָבִים מְבוּשָׁלִים כְּדְקָא חָזֵי. דָּבָר אַחֵר הִבְשִׁילוּ אֲשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים, דָּא הוּא יַיִן דְּאִתְנְטִיר בְּעִנְבַיְיהוּ מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. עַד הָכָא אִתְבַּשַּׁר יוֹסֵף בְּחֶלְמֵיהּ, מִכָּאן וּלְהָלְאָה חֶלְמָא אִיהוּ דִּילֵיהּ, בְּגִין דְּאִית חֶלְמִין לֵיהּ, וּלְאַחֲרָנִין. וָאֶקַּח אֶת הָעֲנָבִים, דְּאִיהוּ לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ.

מה הגפן הזו, שרביט אחד יוצא ממנו, ומכבש כמה אילנות, כך ישראל צדיק אחד יוצא מהן ושולט מסוף העולם ועד סופו. [יוסף, יהושע, דוד, שלמה, מרדכי] (שם).

גפן - מה הגפן הזאת נמוכה מכל האילנות ושולטת בכל האילנות - כך הם ישראל נראים כאילו שפלים בעולם הזה, אבל לעתיד לבוא הן עתידין לירש מסוף העולם ועד סופו (ויקרא רבה לו, ב).

תְּאֵנָה

יאמר נוסח זה מהזוה״ק (ח״ב ל״ט ע״א):

אֶלָּא תָּאנָא, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס יַעֲקֹב, נִכְנַס עִמּוֹ גַּן עֵדֶן. וְתָאנָא, אוֹתָן הַבְּגָדִים הָיוּ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, דִּכְתִיב, (בראשית ג) וַיַּעַשׂ יְיָ׳ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וְהוֹצִיאָם מִגַּן עֵדֶן. וְאִי תֵּימָא, דִּכְתִיב וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה דְאִינּוּן הַוּוּ, אִי הָכִי, אַמַּאי כְּתִיב וַיַּעַשׂ ה׳ אֱלֹהִים. וּכְתִיב כָּתְנוֹת עוֹר, הָא לָא הַוּוּ אֶלָּא עֲלֵה תְּאֵנָה אֶלָּא כְּתַרְגּוּמוֹ, לְבוּשִׁין דִּיקָר וַהֲווּ סָלְקִין רֵיחִין מִבּוּסְמָא דְעֵדֶן.

נמשלו דברי תורה כתאנה, מה התאנה כל זמן שאדם ממשמש בה מוצא בה תאנים, לפי שאינן מתבשלות בבת אחת - אף דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהם, מוצא בהם טעם (עירובין נד, ב).

רמי בר יחזקאל נזדמן לבני ברק, ראה עזים שאוכלות תחת תאנים, והיה דבש נוטף מן התאנים וחלב מטפטף מן העזים ומתערבים זה בזה, אמר: זהו ״זבת חלב ודבש״ (כתובות קיא, ב).

רִמּוֹן

יאמר נוסח זה מהזוה״ק (תיקו״ז קמ״ד ע״א):

תָּא חֲזֵי, דּוּדָּהָא כַּד יֵתֵי לְגַבֵּהּ, יֵימָא לְגַבֵּי תְּרֵין מְשִׁיחִין (שם ז יג) נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דִּי בְהוֹן אִתְמַר (ישעיה ה ז) כִּי כֶרֶם יהו״ה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, נִרְאֶה הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּהוֹן, הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים אִלֵּין אִינּוּן דְּמָלְיָין מִצְוֹת.

הרואה בחלומו - רימונים קטנים יפרו וירבו עסקיו. רימונים גדולים, יתבססו עסקיו. פלחי רימונים: אם תלמיד חכם הוא, יצפה לתורה, אם אינו תלמיד חכם יצפה למצוות.

כתבו הקדמונים - רימון גדול מכיל תרי״ג גרגרים, כמנין תרי״ג מצוות התורה.

אֶתְרוֹג

יאמר נוסח זה מהזוה״ק (ח״ב קכ״א ע״א):

דְּתָנָן, אֶתְרוֹג שָׁוֶה לָאִילָן בִּשְׁלֹשָׁה דְּרָכִים, הָא אֶתְרוֹג, אֲחִיד תְּרֵין סִטְרִין, וְאֶתְרוֹג אִיהוּ דְּיוּקְנָא דְּלִבָּא, דְּאָחִיד לְעֵילָּא וְאָחִיד לְתַתָּא, אֲחִיד לְעֵילָּא, הַלֵּב רוֹאֶה. אָחִיד לְתַתָּא, בַּדַּעַת. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, הַלֵּב יוֹדֵעַ. דַּעַת אִיהִי אִילָנָא, תּוֹרָה אִיבָּא דִּילֵיהּ. עַיְינִין דְּאִינּוּן פִּקּוּדִין, דִּבְהוֹן הַלֵּב רוֹאֶה.

אתרוג - ״אספה לי שבעים איש מזקני ישראל״ - והם נתמלאו רוח הקודש מרוחו של משה, ומשה לא חסר כלום. כאדם המריח באתרוג, הוא נהנה והאתרוג אינו חסר כלום (במדבר רבה יג, יט).

תַּפּוּחַ

יאמר נוסח זה מהזוה״ק (ח״ג ע״ד ע״א):

רִבִּי חִיָּיא פָּתַח. (שיר השירים ב) **כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים וְגוֹ׳. הַאי קְרָא אוּקְמוּהּ חַבְרַיָּיא, אֲבָל כַּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהִיא מְשַׁבַּחַת לֵיהּ בְּהַאי. הָכָא אית לְאִסְתַּכְּלָא, אַמַּאי מְשַׁבַּחַת לֵיהּ בְּתַפּוּחַ, וְלָא בְּמִלָּה אַחֲרָא, אוֹ בִּגְוָונִין אוֹ בְּרֵיחָא אוֹ בְּטַעְמָא.**

אֲבָל הוֹאִיל וּכְתִיב תַּפּוּחַ, בְּכֹלָּא הִיא מְשַׁבַּחַת לֵיהּ, בִּגְוָונִין, בְּרֵיחָא, וּבְטַעְמָא. מַה תַּפּוּחַ הוּא אַסְוָותָא לְכֹלָּא, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְוָותָא לְכֹלָּא. מַה תַּפּוּחַ אִשְׁתְּכַח בִּגְוָונִי, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּכַח בִּגְוָונִין עִלָּאִין. מַה תַּפּוּחַ אִית בֵּיהּ רֵיחָא דָּקִיק מִכָּל שְׂאַר אִילָנֵי, אוֹף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב

בְּיהּ (הושע יד) **וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן. מַה תַּפּוּחַ טַעֲמֵיהּ מְתִיקָא, אוּף קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב בְּיהּ** (שיר השירים ה) **חִכּוֹ מַמְתַקִּים.**

״תחת התפוח עוררתיך״, למה לא כאגוז ואילן אחר, אלא כל אילן דרכו מוציא עליו תחילה ואח״כ פירותיו. ותפוח זה מוציא פירותיו תחילה ואח״כ מוציא עליו - כך ישראל הקדימו עשייה לשמיעה, שנאמר: ״נעשה ונשמע״ (שיר השירים רבה ח, ב).

״רפדוני בתפוחים״ - אלו הצדיקים שבכל דור ודור, שכל אחד מהם מזכה את דורו עמו (ילקוט שמעוני, שה״ש תתקפו).

אֱגוֹז

יאמר נוסח זה מהזוה״ק (ח״ב ט״ו ע״ב):

אָמַר לֵיהּ רִבִּי עֲקִיבָא אמר לו רבי עקיבא לר״א **מָהוּ דִּכְתִיב אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, אָמַר לֵיהּ: תָּא חֲזֵי, הַהוּא גִּנְתָּא נָפְקָא מֵעֵדֶן, וְדָא הִיא שְׁכִינְתָּא. אֱגוֹז. דָּא הִיא דְּתִיכָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, דְּאִנּוּן אַרְבַּע רֵישִׁין דְּנַהֲרִין דְּמִתְפָּרְשָׁן מִן גִּנְתָּא, כְּהָאי אֱגוֹזָא דְּאִנּוּן אַרְבַּע רֵישִׁין קַדִּישִׁין לְגוֹ. וּמַאי דְּאָמַר יָרַדְתִּי, כְּמָה דְּתָנֵן יָרַד פְּלוֹנִי לַמֶּרְכָּבָה.**

האגוז - אינו יכול להעלים המכס והמס, מפני שקולו נשמע והוא ניכר - כך ישראל, כל מקום שהם הולכים, אינם יכולים להכחיש יהדותם, כי מיד מכירים בהם שהם זרע ישראל (שיר השירים רבא).

ערימת אגוזים - אתה נוטל אחד מהם ומיד כולם מתדרדרין ומתגלגלין - כך ישראל, לקה אחד מהם כולם מרגישים (שם).

לוּזִים (שקדים)

יאמר נוסח זה מהזוה״ק (ח״ב ט״ו ע״ב):

תָּא חֲזֵי, שְׁקֵדִים, מִנְּהוֹן מְרִירָן, וּמִנְּהוֹן מְתִיקָן, וּדְמִיזָא אִית לוֹן, אִית מָאנֵי דְּדִינָא קַשְׁיָא, וְאִית מָאנֵי דְּשֵׁירוּתָא, אֲבָל כָּל דְּמִיזָא דְּגַלֵּי בְּאוֹרַיְיתָא חָזֵינָן דְּדִינָא הֲוֵי, וְהָכִי הָוָה לְיִרְמְיָהוּ, אַחְזוּ לֵיהּ בְּדִינָא, דִּכְתִיב, (ירמיה א׳)

מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רוֹאֶה. מָאי שָׁקֵד. שְׁקֵדִים מַמָּשׁ. וְכֵן בְּמַטֵּה אַהֲרֹן, (במדבר י״ז) וַיִּגְמֹול שְׁקֵדִים.

לוז ״מי האיש הלזה״, שאלה רבקה כאשר ראתה את יצחק לראשונה - ״מי האיש ההדור כלוז״ (מדרש שכל טוב), כי השקד הדור מאד בעת פריחתו.

חָרוּבִין

יאמר נוסח זה מהזוה״ק (ח״ג רט״ז ע״ב):

וְאוּף הָכִי רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, דְּהַוָה דְחִיקָא לֵיהּ שַׁעֲתָא, דְּלָא הָוָה לֵיהּ אֶלָּא קַב חֲרוּבִין מְעָרֵב שַׁבָּת לְעָרֵב שַׁבָּת, כְּמוֹ לְרִבִּי חֲנִינָא. אַמַּאי הַאי, בָּתַר דַּהֲוֹת בַּת קוֹל נָפְקַת וְאוֹמֶרֶת, כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֵינוֹ נִיזּוֹן אֶלָּא בִּשְׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי.

אֶלָּא אִיהוּ גָּרִים קוֹדֶם, דְּחָרַב ק״ב מִן י׳, דְּאִיהוּ יַ״בֹ״ק. אוּף הָכִי לָא הָוָה לֵיהּ אֶלָּא קַב חֲרוּבִין. דְּאָת י׳ אִיהוּ יְחוּד, וּמְנִיהּ אַתְיָא נְבִיעוּ לְאָת ב׳, דְּאִיהִי בְּרָכָה, וְאִיהִי קֻדְשׁ, וּמְנִיהּ אִתְקַדָּשׁ ק׳, דְּאִיהִי קֻדְשׁ. וְרִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת גָּרִים לְמֶהֱוֵי חֲרוּבִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן ק״דוּשָׁה בְּ״רָכָה, אוּף הָכִי לָא הָוָה לֵיהּ אֶלָּא קַב חֲרוּבִין.

אֲגָסִים

יאמר משנה זו (ברכות ו, א):

כֵּיצַד מְבָרְכִין עַל הַפֵּרוֹת. עַל פֵּרוֹת הָאִילָן אוֹמֵר, בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, חוּץ מִן הַיַּיִן, שֶׁעַל הַיַּיִן אוֹמֵר, בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. וְעַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ אוֹמֵר, בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, חוּץ מִן הַפַּת, שֶׁעַל הַפַּת הוּא אוֹמֵר, הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. וְעַל הַיְרָקוֹת אוֹמֵר, בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בּוֹרֵא מִינֵי דְּשָׁאִים:

בַּנְדָּק

עֶזְרָדִין (זַעֲרוּר) יִקָּרֵא בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת (פֶּרֶק ו׳ מִשְׁנָה ב׳):

בֵּרַךְ עַל פֵּרוֹת הָאִילָן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, יָצָא. וְעַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, לֹא יָצָא. עַל כֻּלָּם אִם אָמַר שֶׁהַכֹּל (נִהְיָה), יָצָא.

פְּרִישִׁין (אגוז קוקוס)

יאמר משנה זו (כלאים א, ד):

וּבָאִילָן, הָאֲגָסִים וְהַקְּרָסְתּוֹמִלִין, וְהַפְּרִישִׁים וְהָעֶזְרָדִים, אֵינָם כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה. הַתַּפּוּחַ וְהַחַזְרָד, הַפַּרְסְקִים וְהַשְּׁקֵדִין, וְהַשְּׁזָפִין וְהָרִימִין, אַף עַל פִּי שֶׁדּוֹמִין זֶה לָזֶה, כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה:

(פִּסְטוּק)

יִקָּרֵא בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת (פֶּרֶק ו׳ מִשְׁנָה ג׳):

עַל דָּבָר שֶׁאֵין גִּדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ, אוֹמֵר שֶׁהַכֹּל. עַל הַחֹמֶץ וְעַל הַנּוֹבְלוֹת וְעַל הַגּוֹבַאי. אוֹמֵר שֶׁהַכֹּל. (עַל הֶחָלָב וְעַל הַגְּבִינָה וְעַל הַבֵּיצִים, אוֹמֵר שֶׁהַכֹּל). רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל שֶׁהוּא מִין קְלָלָה אֵין מְבָרְכִין עָלָיו:

גְּדְגְּדָנִיּוֹת (דֻּבְדְּבָנִים)

יִקָּרֵא בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת (פֶּרֶק ו׳ מִשְׁנָה ד-ה):

הָיוּ לְפָנָיו מִינִים הַרְבֵּה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מִמִּין שִׁבְעָה, מְבָרֵךְ עָלָיו. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, מְבָרֵךְ עַל אֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה:

בֵּרַךְ עַל הַיַּיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן, פָּטַר אֶת הַיַּיִן שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן. בֵּרַךְ עַל הַפְּרִפֶּרֶת שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן, פָּטַר אֶת הַפְּרִפֶּרֶת שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן. בֵּרַךְ עַל הַפַּת, פָּטַר אֶת הַפְּרִפֶּרֶת. עַל הַפְּרִפֶּרֶת, לֹא פָּטַר אֶת הַפַּת. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, אַף לֹא מַעֲשֵׂה קְדֵרָה:

שׁוֹפַאיְפָאשׁ (עָנָאב)

יִקָּרֵא בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת (פֶּרֶק ו׳ מִשְׁנָה ו׳):

הָיוּ יוֹשְׁבִין לֶאֱכֹל, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ. הֵסַבּוּ, אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּן. בָּא לָהֶם יַיִן בְּתוֹךְ הַמָּזוֹן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ. לְאַחַר הַמָּזוֹן, אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּם. וְהוּא אוֹמֵר עַל הַמּוּגְמָר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מְבִיאִין אֶת הַמּוּגְמָר אֶלָּא לְאַחַר הַסְּעוּדָה:

בָּטְנִים

יִקָּרֵא בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת (פֶּרֶק ו׳ מִשְׁנָה ז׳):

הֵבִיאוּ לְפָנָיו מָלִיחַ בַּתְּחִלָּה וּפַת עִמּוֹ, מְבָרֵךְ עַל הַמָּלִיחַ וּפוֹטֵר אֶת הַפַּת, שֶׁהַפַּת טְפֵלָה לוֹ. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁהוּא עִקָּר וְעִמּוֹ טְפֵלָה, מְבָרֵךְ עַל הָעִקָּר וּפוֹטֵר אֶת הַטְּפֵלָה:

יברך בכונה גדולה ועצומה ברכת האדמה ויכוין לפטור כל מיני האדמה שיביאו לפניו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה.

יביאו מיני מגדים העשויים מסוכר וכדומה ויברכו ברכת שהכל. ועלי משקין אין לברך דנפטרו בברכת היין.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ.

אח״כ ימשיכו ויטעמו כל מיני פירות וישבחו לה׳ על שברא לנו כל הפירות, וטוב לבקש על האתרוג וכמו שסידר רבינו יוסף חיים בספרו לשון חכמים

ברכת בורא נפשות

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָן עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי. בָּרוּךְ חֵי הָעוֹלָמִים:

ברכת מעין שלש

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

אם אכל מזונות יאמר:

עַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה

אם שתה יין יאמר:

עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן

אם אכל פירות משבעת מינים יאמר: עַל הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ

וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה שֶׁרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכוֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבּוֹעַ מִטּוּבָהּ. רַחֵם יְיָ יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל הַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וְעַל מִזְבְּחֶךָ. וְעַל הֵיכָלֶךָ.

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ. וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ וּנְבָרֶכְךָ עָלֶיהָ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה.

כִּי אַתָּה טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל וְנוֹדֶה לְךָ (יְיָ יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ) עַל הָאָרֶץ

וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה.

וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן.

וְעַל הַפֵּרוֹת.

על של ארץ-ישראל אומר:

וְעַל מִחְיָתָהּ וְעַל כַּלְכָּלָתָהּ.

וְעַל פְּרִי גַפְנָהּ.

וְעַל פֵּרוֹתֶיהָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יאהדונהי, עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה: וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן: וְעַל הַפֵּרוֹת: על של ארץ-ישראל אומר: וְעַל מִחְיָתָהּ וְעַל כַּלְכָּלָתָהּ. וְעַל פְּרִי גַפְנָהּ. וְעַל פֵּרוֹתֶיהָ:

מוסדות הרב בניהו שמואלי המייש״ר בת ים
בנשיאות המקובל הצדיק רבי בניהו שמואלי שליט״א
ravbenayahu.co.il · 03-5520004